

Szerkesztői iroda:

Kassa, Iótcza 64. sz. a.
hová a lap szellemi részét
illető közlemények küldendők.Kéziratok vissza nem
adhatók.Csak bérmentes leveleket
fogadjunk el.Semmit sem közlünk, ha
nem tudjuk, kitől jön.

Megjelenik minden vasárnap.

SZINÉSZETI KÖZLÖNY

A vidéki színészet érdekeit képviselő hetilap.

A kassai színügyi választmány hivatalos közlönye.

Felelős szerkesztő: Báthory Románcsik Mihály.

Kiadóhivatal:

Kassa, Iótcza 64. sz. a.
hová az előfizetési díjak
küldendők.

Előfizetési feltételek:

helyben házhoz hordva, vagy
vidékre postán küldve

Egész évre... 6 frt — kr

Fél évre... 3 frt — kr

Negyed évre... 1 frt 50 kr

Két hóra... 1 frt — kr

Egy hóra... — frt 50 kr

Előfizetések bármely nap-
tól elfogadhatók.Nyilt-tér soronként 15 kr. a
nyilttéri díjak előre fizetendőkA vidéki színészet nyugdíjalapja
érdekében.

Lapunk mult évi folyamában, már felszólaltunk, a nyugdíj-alap gyarapítása czéljából, elmondottuk mi módon volna legezészerűbb ez alapot növelni, de a magyar színészegyesület központi igazgató-tanács fővárosi tagjai, kiknek a bennük helyezett bizalomnál fogva, főfeladatuk a vidéki színügyi rendezése és annak emelése: jónak látták a kérdés fölött napirendre térni, elegendőnek tartván, a mit a vidéki színészet tagjai keserves keserményükből minden fél hónapban befizetnek. Most ismét fölvetjük a kérdést, higgadtan, komoly megfontalással elmondjuk nézetünket ez ügyben.

Nem tudjuk, hogy a f. évi júniusi értekezleten minő fontos munkálatok fogadtattak el, melyeknek fogantatásait a hivatalos leendő a magyar színügyet csaknem újateremteti. E munkálatoknak kivonatát nem tartotta érdemesnek a k. ig. tanács, a vidéki színészet érdekeit hiven képviselő hetilappal tudatni, még hivatalos organumában sem közölte, hanem a befolyt tagsági díjakból jó drágán külön kinyomatja, s így küldi meg a szintársulatoknak. De hát akkor mire való az a hivatalos lap, ha a tagsági díjak és nyugdíj-illetékek közlésén kívül, nincs benne más hivatalos rész? Ennélfogva bennünket sem vádolhatunk jogosan ellenzékiességgel, mert mi mindig az uralkodó hangulat szerint irunk.

Az állítólag szétküldött munkálatokban nem hisszük, hogy volna szó a nyugdíjról. Pedig ez egyike a legfontosabb kérdéseknek. Alig van nehezebb és hálátlanabb pálya e világon, mint a színészeké. Mig ifju, szép, esinos, tömjéneznek neki, virágkoszorúkkal, értékes ajándékokkal halmozják el, imádják; s ha megöregszik, vagy képtelen a további működésre s kénytelen megválni

a színpadtól, mi jut osztályrészü? — a nyomor és kétségbeesés. Nincs a ki egy kanál levest nyújtson neki, nincs annyi helye, hová fejét lehajtsa, mindenkitől elhagyatra, nincs egy áldó kéz, mely nyomorán enyhítsen. A naponkénti szomorú tapasztalatok igazolják, minő keserű sors vár a vidéki színészre. Nemrég halt meg egy 69 éves, nagy inségben siuló színész, ki 8 év óta elhagyta életét világot, a színpadot. Több ízben fordult segélyért a központi igazgató-tanács-hoz, mindannyiszor azzal utasították el, hogy: miután a magyar színészetnek még eddig nincs oly alapja, melyből segélyezni lehetne, folyamodó kérelme nem teljesíthetett. Így tettek e hó elején P. Alajosné aggszínésznővel is, ki szintén segélyt kért. Ez eljárás hasonló Knabe Jeremiás sorsához: „Már nagyon öreg, tétessek ad acta.”

De hát meg lehet-e ezzel elégedünk? Már tisztelet, becsület a k. ig. tanács tagjainak, de egy oly aggszínészt vagy színésznőt, ki élete legnagyobb részét a színi pályán töltötte el, ki hivatásának teljesen megfelelt, ily könyveden elutasítani: ez kegyetlenség. Nem akarunk mi ellenzékiességni, de itt a szívi hangja szól. Hiszen közös velünk a sors; a s egyiket, holnap másikat érheti valami szerencsétlenség, vagy huzamos ideig tartó betegség lepheti meg, talán éppen azt, ki éveken keresztül pontosan fizette a tag- és nyugdíj-illetéket, és mégis a baj közepette ridegen elutasítják segélyt kérő folyamodványával, nem törődve azzal, ha az éhség vagy a betegség elől a hullámokban, vagy a kétségbeesés karjai közt keres is az illető menedéket. Jól tudjuk, hogy erre azt mondják odafent, teremtsen a vidéki színészet segély-alapot. Igen? Tehát csak fizetni és mindig csak fizetni? . . . Ha már a nyugdíj-alap kama táiból nem akarunk segélyt nyújtani, lehetne ezt tenni a befolyt tagsági díjakból, mely ezimen évenként 2400—2600 frt gyűl be. Itt önkénytelenül ismét

azon kérdés merül fel, hogy mire fordítatik hát e roppant összeg? Jaj, de ez ne bánst virág, ezt nem szabad bolygatnunk, mert el lehetünk rá készülvé, hogy a k. ig. tanács hivatalos lapja ismét elferdíti szavaink értelmét, mint tette e kérdés fölvetésénél f. évi február hóban, ránk sütvén, hogy hűtlen kezeléssel vádoljuk a tanácsot s vele egy kére játszással, a kongressus által kiküldött számvizsgáló bizottság tagjait. Pedig higyje el a hivatalos organum, hogy a legtisztább számdék vezérli tollunkat. De elszomorít bennünket azon körülmény, hogy, — mint a mai számunkban olvasható, — a román színészeti alapnak eddig 26 ezer frt. alaptőkéje van s ez rövid 12 év alatt esupán a tagsági díjakból gyűlt össze s nemsokára az egylet nemes hivatását teljesíteni lesz képes, a mennyiben e 26 ezer frt kama táiból segélyek és ösztöndíjak adatnak oly román ifjaknak és nőknek, kik hivatással bírnak e téren, hogy magukat a külföldi konservatoriumokban kiképezhessék. Mily messze állunk mi tőlük e tekintetben! Mit tudunk mi felmutatni a tagsági díjakból? — semmit, legföljebb számlákat. A mi nyugdíj-alapunk összes tőkéje a mai napig, mintegy 20,600 frt. De már lehetne több is, ha a k. ig. tanács, annak mikéuti gyarapítására gondolt, ha a nagy közönséget felszólította volna, e czélra való adakozásra. De nem tette. Magának a közönségnek kellett a kezdeményezést megtenni, mint a mult számunkban közölt lelkes felhívásból kitűnik, mely Vasonkeőy Imre ó-szónyi birtokos ur tollából került ki, a ki 50 frttal járult a nyugdíj-alap növeléséhez. A lelkes felhívás visszhangra talált Komárom megyében; másnap egy vacsoráló társaság 13 frtot adakozott e nemes czélra s a Jókai emléktábla leleplezési ünnepélyén, Sándor Miklós indítványára csakhamar 103 frt 55 kr. gyűlt össze. Tehát rövid pár nap alatt százhatvanhat frt 55

TÁRCZA.

† Szombathelyi Béla.

Mély részvétellel és megilletődéssel vettük f. hó 24-én, szerdán délelőtt a Kolozsvárról érkezett gyász-sürgönyt, mely Szombathelyi Béla elhunytáról értesített. Tehát a Temesváryval vivott párbaj áldozata lett; ifju életét áldozta fel egy büszke, önhitt ember szeszélyéért, ki párbajra kényszerítette a legesekélyebb ok miatt, esupán azért, hogy beszéltessen magáról, hogy a tragikus véget ért botrány előidézésével feltűnést okozzon. Szombathelyi volt a megsértett, mégis ő neki kellett feláldozni mindazt, a miért eddig küzölt: életének összes törekvését, jövő reményét. Ime, ilyen elégtételt nyújt a valóban megsértettnek a párbaj.

A ki ismerte a megboldogultat, az első látásra szeretettel vonzódott hozzá. Kitűnő színész, jó barát volt. Mindenki becsülte; naphosszat el tudta az embert szellemes társalgásával mulattatni, élvezet volt körében lenni, kik őt közelebről ismerték nem fogják elfeledni soha azon órákat, melyeket társaságában töltöttek. Pályatársai szerettek, egyenes, nyílt szívű, vidám kedélyű férfi volt, s az ország bármely városában megfordult, mindenütt kedvence volt a közönségnek. Most már ő is elköltözött, férfikorának legszebb idejében oda, a honnan nincs többé visszatérés. Halálát vérmérgezés okozta.

Élete folyását a következőkben ismerteti Szacsavay Imre, az elhunyt egyik kollégája:

Szombathelyi Theindl Béla született Vas megyében, Szombathelyen 1851. aug. 18-án.

Apja zeneszerző volt s tébolydában végezte életét Bécsben. A kis gyermek arvházba került s ott is nőtt, addig míg gymnasiumba mehetett. A gymnasiumi tanfolyam bevégezte után 1868-ban lépett a színi pályára Kőszegen Károlyi Lajos szintársulatánál. 1868-ban nőül vette vargyasi Dániel Idát, kivel boldog házasságot élt, s ki őt utolsó órájáig hiven ápolta. Szombathelyi neve évek óta a legjobb hangzásuak közé tartozik a vidéken, hol különösen Szeged, Nagyvárad és Arad voltak képező iskolái. Aradról szerződött Kolozsvárra 1876-ban. Kolozsvárról október havában lépett föl a „Csapodárban.” Onnét csak néhány hónapra tudta elhódítani a népszínház, honnét csakhamar ismét visszazsuzdítotték. A közönség rendkívüli kegyével árasztotta el őt, mit ő teljes mértékben ki is érdemelt iparkodása és szorgalma által. „Pusztabirója” a „Sárgea esikő”-ban olyan törőlmetszett alakítás volt, hogy annak mását hiába keressük. A könnyebb válfajú színművek s különösen az operetteknek éltető lelke, központja, jó kedve volt. Vágya különösen a salonszerepek felé vonzotta s operettekben csak kényszerűségből játszott, mert mint ilyen fizették legjobban. A budapesti nemzeti színház is meghívta vendégtjátékokra s ott két szerepben mutatta be magát. A sajtó kedvezően fogadta, de szerződöttese elmaradt. Az elmúlt évben Bécsben aratott sikert a népszínmű-társulattal, melynek ő volt egyik oszlopa. Kolozsvárott ez év augusztus 4-én lépett fel utólszor „Gavaud Minard társa” című darabban. Egy farizeuskodó kereskedő segédekét játszotta. Rendkívül jó kedve volt. A legszínkrázóbb humorral alakított, kivált az első felvonásban. Szinte karikírozott. Mikor ez alkalommal a színpadra lépett, a közönség tüntetőleg tapsolta, mintha tudta volna, hogy utóljára teszi. Előadás után nem tért többé haza, mert nem akarta, hogy övei csak gyanítsák is a másnap végbemenendő párbajt. Sebét maga

sem hitte veszélyesnek s mosolyogva beszélt, hogy nem érzet a lövéskor semmi fájdalmat, mert az egész csak annyi volt, mintha „frieskát” kapott volna. Ismerőseinek ugy nyilatkozott: „Hát mondja csak valaki, hogy Szombathelyi Béla nem szerencsés kőpé. Kaphatna volna egy arasszal fennebb is ezt a golyót . . .” Egy arasszal lennebb is elég volt neki.

A kiadott családi gyászjelentés így hangzik: Már özvegy Szombathelyi Theindl Béláné, szül. vargyasi Dániel Ida, a maga és gyermekei: Sarolta és Miguel; a megboldogultnak édes anyja öz. Theindl Bódogné, gyermekei: Irma, Géza neje és Jenő, ugy anyósa vargyasi Dániel János honvédszázados özvegye szül. Pánczotzky Katalin, gyermeke Katalin és férje Mékei Lajos; ugy számos közeli és távoli rokonok nevében kétségbeesett lélekkel és fájdalmas szívvel tudatja, hogy forrón szeretett férje, gyermekeinek gondos atyja, jó gyermek, hű rokon és barát Szombathelyi Theindl Béla, a kolozsvári magyar nemzeti színház tagja, f. hó 24-én reggeli fél 2-kor, életének 30-ik, boldog házassága 7-ik, színészeti pályája 12-ik évében, a haldokló szentségének felvétele után, seblázbán 20 napi kínos szenvedés folytán megszűnt élni. Hült tetemei folyó hó 26-án, d. u. 5 órakor fognak, róm. kath. szertartás szerint, az óvári országos Karolina-kórházból a közös sírkertbe kikisérteni és örök nyugalomra elhelyeztetni; mely végítasleltételek rokonok, ismerősök és pályatársai szomoruan meghivatnak. Béke a kisenvedett porokon!

Szombathelyi Bélában a színművészet Műzsája egy szépehetőségű papját veszítette el, kitől még oly sokat reméltünk. A gyszabza borult özvegynek nyújtson némi vigaszt azon tudat, hogy nagy vesztesége fölötti fájdalmában őszinte rész-

kkal szaporodott, a vidéki színészet nyugdíj-alap-tökeje.

Most kellene megragadnia a k. ig. tanácsnak az alkalmat, az általunk már több ízben említett felhívás kibocsátására. Ne azon fillérekből várja a nyugdíjalap töké növelését, melyet a vidéki színészek most magoktól vonnak meg, a kik talán nem is részesülhetnek ez áldásos intézmény élvezetében. Könnyítsünk a helyzetben, hassunk oda, hogy a nyugdíjalapot közadakozás útján olyan összegre növeljük, melyből már a jelenleg működő színészek is agnapiakra rendes nyugdíjban részesülhessenek.

A művelt közönség kétségkívül ismét támogatni fogja a magyar színészek ügyét, mint támogatta az 1872-iki adakozások alkalmával. Pedig abban az időben, a közönség túl volt terhelve a különféle czélú gyűjtésekkel, és a nyugdíjalapra mégis közel tízezer forint folyt be. Most kedvezőbbek a viszonyok, aratás után vagyunk, jó termés volt, így tehát bátran remélhetjük, hogy a közönség, most is hoz áldozatot, a magyar színészet oltárára.

A sajtó, különösen a vidéki sajtó minden időben és minden körülmények között megtette a maga kötelességét. A vidéki sajtó melegen támogat önzetlen törekvésünkben; hozzá kíván járulni a mi rendezetlen viszonyaink javításához s színészetünk jólétének előmozdítása érdekében eddig is sokat tett s meg vagyunk róla győződve, ha hozzá fordulunk, e szent ügyben is, czélunk elérése végett szintén támogatásunkra leend. Azért tehát ne halassza tovább a központi igazgató tanács, hanem bocsásson ki a nyugdíjalap gyarapítására vonatkozólag egy felhívást, mert ha ezt az alkalmat is elszalasztja: soha meg nem bocsátható bünt követ el.

Levellezések.

S z e g v á r (Csongrád megye) 1881. aug. 23.

Tekintetes szerkesztő ur!

A folyó hó 16-án megjelent „Színpad“ czimű lap, — mely még mindig „hivatalos“ lapnak esufoltatik, — egy alávaló rágalmat közölt, mely szerint én daltársulati igazgató vagyok s hogy a jóhiszeműeknél félrevezetem. A ki ismeri Rajkay Friebeisz István, színházi ügynököt: az tudja, mennyire lehet hitelt adni ezen ur szavának vagy annak, amit ír: kinek tollát rút önérdék vezeti, ki minden tetteben csak saját hasznát nézi, ő előtte a vidéki színügy bliktri. Ezt bebizonyította velem szemben is, mert a felőlem terjesztett rosszakaratú állítása, esupán a bosszú műve, azért, mivel nem engedem magamat általa lefőzetni, s mert sem úzer-lapocskáját nem járatom, sem a szerződések közvetítésével nem bízom meg. A napokban felszólított, hogy az új szindarabok után fizetendő jogdíj általán, 120 forintért vegyem meg s előre fizessem le. Én mint kezdő igazgató 100 frtot ígértem neki, oly feltétel alatt, hogy minden félhónapban 10—10 frtot fogok törleszteni. Erre ő engem lapjában megtamad, hogy

színiigazgatónak ezimeztetem magamat; ezenkívül egy fenyegető levelet írt, hogy a színigazgatói engedélyem megújítását nem fogják véleményezni, illetve októbertől kezdve nem kapok színigazgatói engedélyt.

Valóban igen esodálkozom, hogy egy színházi ügynök, a központi igazgató tanács tisztelt tagjaira, oly pressziót képes gyakorolni, hogy a jelenben működő színigazgatók közül csak azok kapnak engedélyt, a kikre ő megegyezését adja, de a ki neki 120 frt jogdíjt nem fizet, az el van veszve, habár az egész világ, a legbeesületesebb embernek ismeri is. Vajjon mikor szabadjára engedi az isten a vidéki színészetet, e vérszopó embertől?! El lehetnek rá készülve a színigazgató urak, hogy velük is így fog tenni, — ha még ugyan nem tett, — mint most velem cselekedett.

Én engedélyem megújításaért benyújtott kérvényemet, alapszabályaink értelmében a legpontosabban felszereltem, nem egy fél, hanem majdnem egész havi gágot hivatalosan kimutattam, és oly kitűnő ajánló bizonyítványt nyertem a várostól, milyennel kevés igazgató dícselkedhetik; tagjaim pedig a hivatal előtt hitelesen fölvert bizonylatot írtak alá, hogy velem, mint igazgatóval teljesen meg vannak elégedve, s hogy gagejukat nemcsak pontosan fizetem, de mindnyájan előlegezve vannak. Mellékeltem a mult évben kapott Székesfehérvármegyei ajánló levelemt is, szóval kérvényem oly correct van felszerelve, hogyha alapszabályaink értelme — és nem Rajkay ur több ízben tapasztalt rosszlelkűsége, — lesz döntő, ugy bizton megnyerem az engedélyt. És én sokkal igazságosabbnak hiszem a k. ig. tanács t. tagjait, semhogy egyes ember rosszakaratú véleményére adjanak valamit; vannak nekünk megalkotott alapszabályaink, a melyekhez híven ragaszkodnunk kell.

Visszterve Rajkay állítására, igaz, hogy először daltársulati engedély érkezett számomra H.-M.-Vásárhelyre, de az ugyanonnan és ugyanazon kapitányság felől vissza is küldött, mert én kijelentem, hogy az nem lehet egyéb, mint tévedés, miután nekem, nemes-szívű pártfogóm, Székesfehérvár megye méltóságos főispánja azt ígérte, hogy a belügyminiszteriumtól teljesen felszerelt kérvényemre, a színigazgatói engedélyt ki fogja eszközölni. Tehát a daltársulati engedély visszaküldött H.-M.-Vásárhelyről s mint az ide mellékeltem hivatalos bizonyítványból kitűnik, a rendes színigazgatói engedélyem június hó 29-én érkezett Szegvárra, és nem H.-M.-Vásárhelyre.*) Ennyit kívántam öngazolásomul, Rajkay

*) Szerkesztőségünkhez beküldött hivatalos bizonyítvány szóról-szóra így hangzik: „Bizonyítvány. Csongrád megye tisztántúli járás szolgabírói hivatala részéről ezennel bizonyítatik, miszerint a nagym. kir. belügyminiszteriumnak 27155/1881. sz. a. Zoltán Gyula színigazgató részére kiadott engedélye, f. évi június hó 29-én érkezett ide. Kelt Szegváron, 1881. aug. 21. (Peesét helye.) Hubacsik Pál, szolgabíró, s. k.

rosszakaratú nyilatkozatára megjegyezni. Az ily tettek után nem szabad egy perczet sem haboznunk, a központi iroda felállítására fölött, mert minden fiatal igazgató. — míg az iroda létre nem jön — áldozata lesz Rajkay színházi ügynök zsarnokságának.

Zoltán Gyula s. k.,
színigazgató.

II.

Békés-Gyula, 1881. aug. hó.

Tisztelt szerkesztő ur!

A Krecsányi Ignác igazgatása alatti színtársulat, aug. hó 6-án kezdte meg előadásait városunkban. Alig egy pár előadás teljesen elég volt, hogy az egész társulat megnyerje a közönség osztatlan elismerését és rokonszenvét. A közönség nagyon meg van elégedve a társulat tagjainak játékával, valamint a derek, törekvő igazgató által tapintatosan összeállított műsorral. Eddigelé a következő darabok adtak elő: Vájlunk el (vigjáték), A legény bolondja (népszínmű), Donna Juannita (operette), Ferreo (színmű), A nagyás hobortja (vigjáték), Magdolna (színmű), A kis herceg (operette), Augyal Bandi (népszínmű), Rákóczy Ferencz fogsága (dráma), A dragonyosok (operette), Pry Pál (vigjáték), A börtög (operette), Boeccacio (operette), Czigány mint földesúr (népszínmű). E kimutatásból látható, hogy a színirodalom minden válfaja kellően képviselve van a műsoron.

A mi a szereplőket illeti, egyenkint és összesen megérdemlik az elismerés koszoruját. Krecsányiné, ki „Vájlunk el“ Cyprienne szerepében mutatá be magát, nemcsak kedves megjelenésével, de kiváló színészi tehetséggel és helyes felfogással átvitt játékával, egyszerre meghódítá és gyakori zajos tapsokra ragadta a közönséget. Operettekben szintén dícséretesen megállja a helyét. Halmayné Emma, egyike a vidék legjobb népszínműnekesnőinek. Kellemes, üde szép hangja, igazi érzéssel és magyaros zamattal énekelte dalai nagy tetszésben részesülnek. Maár Juliát, az előző évekből eléggé ismeri közönségünk. Alakítása mindig oly gondos, oly tökéletes, oly művészi, mely megszűnik játék lenni, maga az, a megkapó természetesség. Kövesy Saroltát, huzamos ideig tartott betegsége miatt, csak egy pár szerepben volt alkalmunk láthatni. De ezekben is kitűnt kifejezésteljes, értelmes játékkal, gyönyörű organumával. Váczy Vilma helyes felfogással szokta játszani szerepeit, operettekben is helyt áll; Donna Olimpiája (Juannita-ban) feledhetlen lesz előttünk. A kisebb szereplők közül elismeréssel szólhatunk Závodszy Terézről. A férfiak közül első sorban Latábar Kálmánt kell megemlítenünk, és sokoldalú, szép tehetségű színész, közönségünk régi kedvence. Bérczy Ödön, kitűnő tenorista. Németh József rendkívüli alakító tehetséggel bír s ezzel sok van mondva, csak az a kár, hogy némelykor egy kissé túloz. Halmay Imre játékát kiváló gond

véttel osztoznak az elhunynak tisztelői, barátai és pályatársai.

Legyen könnyű a kiszenvedetnek a hant, mely porhüvelyét takarja, a feltámadás boldog reményében!

Kántorné.*)

(Vége.)

Nagy hírű melodramája volt „Precioza“ az első magyar színészeknek, sőt még az időben is, midőn a hazai színészet életének második félszázadába ment át.

Kántorné ezigány vajdánéja oly remek typus volt, mint a mily egyszerű. Thisbéjének jellemalkotása! az ellentétes két alkotást egyaránt magasztalták mindenféle és egyaránt nevezetes maradt!

Már külső megjelenése és bámulatosan összeállított jellegzetes öltözte, a köpenyszerű nagy sálkendő, akár egy indus főnöknő palástja, a turbányszerű fejtakaró gondos ránczokba szedve festői draperiozással, mintha szobrász, mintha festőművész rendezte volna el a plasztikus idomok, — oly művészeti remek volt. Aztán a pirosban égő fejtakaró alól, a gyöngyökkel összefűzött ezüstszürke haj hosszan lobogó czopfja, a naptól barnított égő arcz, fekete dús szemöldöjei, tükéletes összhangzással, kor és jellegzetes hűséggel, egy napkeleti királynét ábrázoltak a színpadon.

Hangja tisztán csengő volt vénségében is, szerfölött változatos modulációival, akár egy teljesen művészileg szerkesztett orgonamű, melynek

külön sipjait értelme és érzésével, csodálatos bravourral tudta vezetni még akkor is.

Midőn Precioza, az erdő szélre kitett főri, most ezigánylány visszaadása fölött alkudozott a nemesi palotában, ő volt a fejedelmű s nem a büszke spanyol főurak, kik maguk elé idézték a vén ezigány vajdánét. A méltóság parancsoló kifejezésével állt ott az ősi csarnok oszlopai között és körülhordozván királynői tekintetét, ugy illett az aranyos falak közé, mint mikor az erdőben Precioza leányával ékes sátorban ülve, mint vajdáné kegyelmet és parancsot osztott, mert a vajda kormánypálcáját ő hordozta népe fölött!

Majd ismét mint kigyó az álnokás, gúny és alázatosság edényébe összehűződve öntötte ki mérget, fullánkját a vele alkudozó spanyol főurakra, kik tőle Preciozát visszakövetelték. Mikor pedig az utolsó föltételt hangoztatva, és szókkal távozott: „ezér skúdi nagyságos uram“ és ezt mindég más érzelmek festésével háromszor ismételvén, balteyerébe verdesett, aztán midőn a szenvedélynek és indulatoknak kárörvendő, majd alázatos halk gúnykaczajjal való kísérése mellett, végre pedig a követelés nagy hatalmával imponáló kifejezések közt a színt elhagyta — nem volt oly hallgató s néző, kinek e scéna, e négy tolmácsoló szó, annyit és mindent mondó megérzékítése, benyomása, mélyen és örökre emlékébe nem vésődött volna!

Hát a végső scéna, a Preciozától való elválás?! Ez valódi remeklése volt az érzékítő művészetnek, mely vizesöpgöttek nélkül is könyekre faesarta a közönség szemét s minden handabanda, minden erőlködés és üres kiabálás nélkül is a fájdalomnak lágy susogása és elhalásával az ajkon, szívzorongásba hozta a nézők kebleit.

Előadás végére mintha megifjodott volna! Ugy is volt. Nagy szelleme, hatalmas erkölcsi ereje ledobta a porhüvelyről az évek súlyát, köny-

nyebbé lón és még egyszer, utoljára szárnyakra kelt!

Ejh! ha a nemzeti színház intendánsága nem volt volna a sinekurák bársonyos széke, ha a nemzeti színház nem lett volna a féltékenység, irigység, szerencsétlenség, intrikák örökké forra sustorgó boszorkány-üstje, — akkor Kántornét a marosvásárhelyi szereplés után Pestre vitték volna, hogy Preciozában bucsúzzék el a színpadtól s a nemzeti után a többi magyar színpadokon is játsza el remek ezigány vajdánéját és ő még ekkor a nagyhírű Kántornénak, bizony nem romjait ismereti meg vala az élő nemzedékekkel, — mely sokat vesztett, hogy legalább Viardójában nem látta!

Hatalmas szárnyalásával még egyszer bevilágította volna a magyar színpadok homályát és bús elhagyatottságának nyomorát is elűzhette volna kis kamrájának küszöbéről és koldus asztaláról!

E jutalomjáték a lelkes közönség ajándékával darab időre enyhítették a nagy művésznő keserű sorsát s a nyert koszorút, az oly nagy jelentőségű utolsó színpadi dícsőség, ágya fölött, mint tündöklő trofeum elenyészettette a kis kamra koldusi ridegségét s eloszlatta az örökös esthomály bánatos ködét.

Kántor Gyusztit homlokon esókolta és ez a drága talizmán tartotta föl hányatott életében, a fátum által örökös küzdelemre utalt embert, de talán ugyanez tanította is meg arra, hogy a körülményekkel, ha már nem bírta azokat megteremteni, hát ne tudjon velők megalkudni sem.

Most is alig lihegvén ki örömét, hogy Kolozsvárról megszabadulva az arany színösor hivatalnokai rekvizitum sipka segítségével a marosvásárhelyi színpadra jutott, fátuma nyomában volt s már első fölléptének (Don Caesar de Bazan) fö-

*) Mutatvány Molnár György „Világostól Világosig“ cz. legközelebb megjelenő művéből. Előfizetési ár: 2 frt a szerző nevére Arad, Vendel utca 5. sz. küldve. Az előfizetők azon előnyben részesülnek, hogy a könyv I. részét 1 frt helyett 50 krajczárért kaphatják.

és tanulmány jellemzi. Kreesányi is fölépelt egy párszor, legnagyobb tetszést azonban „Ferreol” színmű Martialis szerepében aratta. Azt hisszük, ez a legjobb s legkedvesebb szerepe neki is. Abonyi Lajos, a társulat egyik legkitűnőbb tagja. Csatar Győzöttől sem vonhatjuk meg méltánylásunkat, mert úgy az operetemben, mint más válfajban, teljes megelégedésre megfelel szerepeinek. Buzdítás és díszeset illeti még meg a segéd szereplők közül: Takács József-t, Aranyhegyit, Karczag Gyulát, Ujj Ferenczet és Rácz Gyulát, kik elismerésre méltó igyekezetet fejtenek ki kisebb szerepeikben. — Az együttes jelenetek és karénekek, valamint a rendezés mintaszéri.

E bemutatásból látható, mily jól szervezett s tehetséges tagokból áll Kreesányi társulata s a tőle még mindegyre erősíti az igazgató, hogy a debreczenieknél minél fölzvetesebb estéket szervezhessen. — Enyvári Sarolta aug. 18-án bucsuzott el közönségünköt a „Böregér” operetben. Helyébe egy új tag jött, ki nálunk nem ismeretlen. — Sz. Némethné Demjén Mari, ki aug. 20-án Boccaccio című szerepében lépett fel először. A közönség kiáltékor zajos és hosszantartó tapsal fogadta régi kedvencét, a színpadon virágos árasztá el s három pompás virágoskört is kapott.

A pártolás középszereinek mondható; eddig csak „Kis herceg” és „Boccaccio” operettek voltak zsufolt ház, a többi előadásokat, középszámu közönség látogatta.

M. B.

Fővárosi hírek.

— **A népszínházi bizottmány,** a napokban ülést tartott, melyen fölmerült a Blaháné kérdés is. A bizottmány nem érzi magát hivatva, hogy az új bérlőre, a tagok szerződése kérdésében már most befolyást gyakoroljon, mivel Evva Lajos szerződése még csak f. évi október hó 15-én fog hatályba lépni. A bérlő, személyzete tagjait teljesen szabadon választhatja, s a bizottmány követelése bérlő irányában csak addig terjedhet, hogy az általa szerződött személyzet, személyekre való tekintet nélkül, a műgényeknek megfelelően. — A bizottság hétfőn tartott ülésében, miután meghallgatta az új bérlőnek a közte és Blaha Luiza asszony között folyó alkudozásokra vonatkozó előterjesztését, s miután ebből azon meggyőződésre jutott, hogy a bérlő és a művésznő között fentforgó differenciák tulajdonképpen nem is oly természetűek, melyek egy kis jóakarát és kölcsönös engedékenységgel meg lehet oldani, felszólította a bérlőt, miszerint tekintettel arra, hogy Blaha Luiza asszonynak a népszínházhoz leendő további szerződése ugy a népszínháznak, valamint a fővárosi közönségnek is érdekében áll: igyekezze Blaha Luiza asszonynyal az alkudozások fonalát újra felvenni, s őt a népszínháznak továbbra is meg-

próbjában nyakon csipete egy rendőrbiztos képeben, ki a színpadról mint szökevényt a rendőrfőnökségre vitte. Zivatalos, sáros idő volt s a színteremmel átellenben eső rendőri hivatalba a piacon át kelle lubizkolni; Kántor Gyuszi egyetlen színpadi kivágott cipője már nagyon meg volt viselve, a kolozsvári husz forintos gázsiból pedig nem lehetett újabbal töleserélni, a marosvásárhelyi piacon a jaskövezeten megtapadta a további szolgálatot, és a hajdan tükörfenyes lakezipő, orránál fogva végighasadt a magas sarokig, s mint valami eszakszaj tántogott a sárral kevert havas lében, talpa a fejtől elválva, csakugy szotyogott és hanyta előre a hó levét.

Desperátusan sohajtott föl, hogy miféle szegényteljes bemutatás lesz ez most a rendőrségnél, hol az asztalon, mint az utzasarkon is ékes színlapok jelentettek az ő, a kolozsvári szerelmes színesnek első föléptét Marosvásárhelyen.

Hát a kolozsvári igazgatók szívtelensége reklamálta a polozia útján, a megszökni kényszerült szerelmes aktort, vagy az 50 p. forint vinkulum lefizetését. Ez nem lévén, bedugták egy búzhódt dugtyiba a esirkefogók, munkakerülő és kóborlók, meg a tépett ruháj magérák közé, hogy aztán másnap kora reggel ebben a Don Caesari társaságában és csúf proceszóival kísértessék vissza Kolozsvárra.

A próba megállott, de hiában vártak Don Caesarra, mert föl sem léphetett az első felvonásban, már is elfogták. A Bach-huszárok frisebbek voltak, mint a madridi algnazilok! Pósa, az igazgató, kevés idő vártatva, utána ment a rendőrségre s megtudván az egész dolgot, az ötven írt vinkulumot lefizette s nagy nehezen kieszközölte, hogy a passus nélkül eljött fiut ne büntessék pár napi fogsággal, hanem bocsássák azonnal szabadon.

n y e r n i, mire bérlő határozottan kijelenté, hogy ő már eddigelé is mindent elkövetett, hogy Blaha Luiza asszony a népszínház számára megnyerje; hogy kész volt Blaha Luiza asszonynak havonki 11 fellépésért 18,000 frt díjat, minden azontuli fellépésért pedig 150 frt díjat biztosítani, új feltétellel azonban, hogy egyrészlől a szerződésben a kötelezettségek kölcsönössége kimondassék, és másrészlől, a szerződésbe hosszabb időtartamu betegeskedés esetére, mindkét félre nézve méltányos dispozieciók vétessenek fel. Előadta a bérlő, hogy az alkudozások tulajdonképpen nem is a díjösszege, hanem a szerződés most említett alárendeltbb jelentőségű pontozatain szenvedtek hajótörést; ő azonban reméli, hogy e részben a differenciák kiegyeztetethetők lesznek, s kijelenti, hogy ő a maga részéről minden lehető telfog követni a bizottság kívánóságának teljesítésére; mely kijelentése a bizottság részéről megnyugtató tudomásul vétetett.

— **Blaháné** kérvényét a Herminatéri színházban színháznívítási engedélyért s a budai színikörnek a jövő nyárra való átengedéseért, a fővárosi tanács kedden tárgyalta. A tanács többsége tekintve azt, hogy a mult évben készült színházi szabályok a tanácsra nézve már kötelezők, azt határozta, hogy a kérelem ama szabályok határozmányai szerint bírálendő el. Ennélfogva a közoaktív bizottság, mint közművelődési szakbizottság felhivatott, hogy a kérvényre nyilatkozzék mindenekelőtt az iránt: s z ü k s é g v a n e B u d a p e s t e n u j s z i n h á z r a ?

— **A nemzeti színházról.** Beerné asszony operaténkesnő, ki a mult sasonban Budapesten vendégszerelt, a nemzeti színház igazgatósága szerződött. — Trommer Sarolta k. a., a nemzeti színház tagja, Tarnai színészi nevet vett föl. — **A nemzeti színház igazgatósága,** tekintettel az operaház igényeire, a zene-, ének- és tánczkarokat már most tetemesen szaporítja, s az énekkar begyakorlására nagy gondot fordít.

— **A budai krisztinavárosi színikörben** Károlyi Lajos színtársulata aug. 23-án tartotta bucsulő adását Offenbach „Párisi élet” című operettejével. Károlyi Budáról Nagy-Kanizsára akarta vinni társulatát, de mint lapunk zártakor értesülünk, e szándékát megváltoztatta és társulatát felfosztatta. E lépését azzal indokolja, hogy a budai nagy defizitek miatt, képtelen a fizetésre. A személyzet, minthogy okt. 1-ig szerződve volt, a hátralevő időre járó fizetés erejéig bepörölte az igazgatót, mert számitásai szerint nem volt deficitje. A társulat egy ötös bizottság vezérlete alatt tovább fog működni.

— **Erdélyi** Angela k. a. fiatal énekesnő, ki négy évig a színi képző intézet opera tanfolyamának volt tehetséges növendéke, elfogadta Károlyi Lajos színingagató meghívását s népszínmű és operette szerepekre szerződött hozzá Székesfehérvárra. (Ha ország tart társulatot.)

— **Az országos színeszeti tanoda** drámai és operai osztályaiban az új tanév, folyó évi szept. hó 1-én kezdődik. Mindkét nembeli növendékek, a kik az intézetbe felvételtől ohajtanak, ebbeli szándékukat az igazgatóságnál, fenti határnapig, személyesen vagy írásban bejelenteni és mondott napon a vizsgáló bizottság előtt az intézetben megjelenni tartoznak. A beiratások folyó év aug. hó 27., 28., 29., 30., 31-ik napjain történnek.

Vidéki hírek.

— **Lapunk** azon t. előfizetőit, kiknek előfizetése e hó végével, — **a mai számmal** — lejárt, tisztelettel kérjük, méltóztatassanak előfizetéseiket **mielőbb megújítani,** mivel a későn érkező előfizetők telj-s számu példányokról nem biztosíthatjuk.

— **Jókai ünnep Komáromban.** Szép ünnepet ült f. hó 20-án Komárom városa, a mikor Jókai szülőházát emléktáblával jelölté meg. — Az ünnepélyre a fővárosból és a vidékről sokan sereglettek össze. Az ünnepély hősét Jókait, Hegedűs Sándor képviselte. — A házak, merre elvonultak, mindenütt fellobogóva voltak. Különös díszben állt a Jókai szülőháza; homlokzata virágfüzérekkel és koszorúkkal volt teleaggatva egész szélességben; az emléktábla felett, melyet fehér lepel borított, virágokból volt szépen kirakva: „Eljen Jókai Mór!” Az emléktábla (veres márvány, arany betűkkel) e felírást viseli: „Ezen házban született Jókai Mór 1825. február 25-kén.” — Pap Gábor ref. püspök tartott hosszabb ünnepi beszédet, emelkedett hangon és szellemben. A beszéd közben lehullt a lepel az emléktábláról, mit a közönség dörgő éljennel és tapsal fogadott. Ezután hozták koszorúikat a küldöttségek. Először Feleki Miklós az irói és művészi körét, majd Komócsy József a Petőfi-társaságát. Azután Komárom közönségének, a jótékony nőegyletnek, a veres kereszt egyletnek, az izr. nőegyletnek, a ref. földművelők énekkarának s a

prot. nőegyletnek koszoruit. Délben diszebéd volt este a színházban diszelőadás „Szigetvári vértanúk”-kal s végül nagyszerű táncmulatság. — A diszebédhez egy igazán szép emléknék ténye fűződik. Sándor Miklós felköszöntvén Felekit, azon indítványt tette, hogy a vidéki színészet nyugdíjalapjára kikí adakozzék. A lelkes felhívás folytán csakhamar 103 frt 55 kr. gyűlt össze a nemes ezérra.

— **Salgó-Tarjánban,** Miklósy társulatát a közönség — mint tudósítónk írja — a legmelegebben pártolja, a második bérlét is szépen sikerült. Az előadások összevágóan folynak le, különösen az operettek sikerülnek, a 16 személyből álló zenekar kísérete mellett. Kornevilli harangok előadására zsufolóság megtelt a nagy színikör. Reiner A. (Szerpölette), Nyiregyházi (Greniső), Csillag A. (Zsermen), Hatvani (Hanri), Garay (Jegyző) szerepeikben határozott tetszést arattak. „Proletárok”-ban Miklósy Mosolygó szerepében viharos tapsokkal tünteté ki a közönség. Bágyonit nyílt jelenésekben tapsolta. Jankovich Ida a könynyelmű Elza szerepében kitűnő alakítást mutatott be. — „Csók”-ban Fehérváry Katinka (új tag) Maritta szerepében lépett fel először szép sikerrel. Az est hősei azonban Miklósy (Adolár), Bágyoni (Király) voltak, remekelve a szavalatban. Carlót Garay szeretetre méltóan alakítá, gyönyörű öltözéke megemlést érdemel. — Előadattak még: Mukányi, Agnes asszony, Kis doktor, Bokácsó (zsufolt ház), Falu rossza. — A társulat innen Duna-Földvárra teszi állomását, hova az igazgató maga ment bérlétezni.

— **Lászy Vilmos** színingagató, a király ő Felsége Miskolcraon időzése alkalmával tartandó színi előadások rendezése végett, a mult héten Miskolcraon volt. Mint halljuk, a diszelőadás, melylyel előadásai sorát kezdeni akarja, három részre lesz osztva, az első két képezi egy allegoriat képlet a Hymnus elénkelésével, a másodikat Zrinyi esküje a „Szigetvári vértanúk”-ból. A harmadikat „Tündérlak Magyarhonban” népszínmű előadása. — **Házasság.** Arányi Dezső, Beödy Gábor színtársulatának tagja, f. hó 17-én kelt egybe Komáromban, Győrffy Vilma kisaszonnyal, ugyane társulat egyik kedves női tagjával. — Legyenek boldogok.

— **A szombathelyi színház ügyében** a nagyválasztmány Takács Lajos főispán ur elnöklété alatt közelébb ülést tartott, melyen megnyitó beszédjében különösen hangsúlyozá, hogy a színházépítés eszméje akkor keletkezett, midőn az absolutismus kormány már nyelvünköl is meg akart fosztani; kiemelé, hogy a színház a nemzeti nyelvnek, a hazafiságnak s az erényeknek temploma; sajnós, hogy a színiügy mai napság üzlet, hogy a színingagatók a közönség izlést követve a megmetelyező oporettekkal gyönyörködtetnek, nem a lelket táplálják, hanem a szemnek nyujtuak életet; majdan a felügyelő bizottság feladata lesz megakadályozni az erkölesrontó színműveknek előadását. A színházügyet s állását legközelebb egész részletességében közölhetjük, azért egyelőre annyit említünk föl, a „V K” után, hogy a 6000 fr örökös páholy visszaváltási összege felül, a deficit 6453 frt 31 krra rúg, s ennek törlesztése czéljából Vásmegye törvényhatóságához a 6000 frt kölcsön iránti kérvény benyújtott, mely tartozás 10 év mulva leszen törlesztendő.

— **Nagyváradon,** az idej jutalomjátékok a mint mögötük állnak a mult éveknék anyagi siker, telt ház, díszes ajándék stb. dolgában, ép annyival túlszámnyaljak azokat melegség s a rokonszeny élénk nyilvánításában. Vavra Emilia jutalomjátékán is, mint a „Nagyvárad” írja, rendkívüli módon nyilvánult a rokonszeny, taps- és virágözömben, miket bizonyára nem a kész művészet elismeréséül veend a jutalmazott, hanem csak biztatásul a jövőre. A „Tücsök” előadása, a jobbak közé tartozott. Breznayné (Fadette) jól markirozta a gyűlölet, az elfojtott düh, a káröröm és a boszuvágy kitörését, ugyanesak a 4-ik felvonásban s ezért nyílt jelenetben kitapsolták. Somogyi (Landry), Sz. Németh (Didier) kifogástalanok voltak. Kissné Mária (Madelon) rokonszenyen alakot mutatott be, de nem ártott volna egy kissé több simaság. Vavra Emilia (Fanchon) meglátszott játékán, hogy nagy gondal tanulmányozta szerepét, melynek bensőségteljes vonásait jól adta vissza. — Lukácsy Sándor, a „Szerelm sötét verem” cz. népszínműve Nagyváradon teljesen megbukott. — Aug. 16-án „A nők és a férjek iskolája” cz. vígjáték adatott L a n e z y Ilka jutalmául. A közönség ez estén ismét rendkívül melegen viselte magát a jutalmazott iránt, kit valóságos virágzaporral árasztott el; s a jutalmazott ezt minden tekintetben meg is érdemli, mert szorgalmas, tehetséges, értelmes színész; s a kassai közönségnek is határozott kedvence volt. A „férjek iskolája”-ban Agnes szerepét játszotta. Kitűnően színezta a házassági 11 parancs felolvasását, minden versszak-

nál találó befejezést használva. A közép számu közönség kedves játékaért több ízben megtapsolta.

— **Fiumében** Geröfy színtársulata, ha valami akadály közbe nem jött, szombaton aug. 26-án tartotta meg első előadását, mely egész színházi ünnepélynek ígérkezett. Az első előadásra vonatkozó programmot, mult számunk közölte. Geröfy Andor akkép állította össze a repertoirt, hogy minden darab vonzerőt gyakoroljon. A népszínművek prózái részét megrovidíté s a dalok és karénekek számát megkétszerezé, azonkívül sok tánczot is illeszt az előadásba, hogy a fiúfiúeknek nézni valójuk is legyen. Az operetteket szintén több zene- és dalrészszel fűszerezé. A rendez személyzetten kívül tánczkart is vitt magával.

— **Uj eredeti operette.** K a r e z a g Vilmos és Szabolcsi Lajos, a „Színműörök“ szerzői, uj három felvonásos operettet fejeztek be. Címe „A leányapa.“ A zenét hozzá egy a fővárosban szélesebb körben ösmert fiatal, igen tehetséges zeneszerző Breysach Izidor (Volkman Róbert tanítványa) írja, ki ujjabban a népszínházhoz mint karmester lett szerződötve.

— **Nagy-Körösön.** Bogó Alajos társulatánál Szent-István ünnepe alkalmából, „Szent István koronázata“ allegoriat képlet, „Bánk bán“ operából kettős dal (Bogó Alajos és Bácskay Julesa által), „Kunok“ operából magán dal (Kiss János új tag által), továbbá „Kukli prédikációk“ vigiáték Ebergényi Amália és Kiss János első fellépetül, és záródékul a „Pajkos diákok“ vig operette kerültek színre. — Az igazgató mindent elkövet a közönség kényelmére. Ujjabban a színtört befedeletette. A műsor mindig vonzó és érdekes. A télre szerződött tagok ott gyűlnek össze. Mielőtt Pécsre távoznának, előbb fellépteti őket az igazgató N.-Körösön. — Bácskay Julesa énekesnő jutalomjátéka f. hó 24-én volt „A eskücsök Bécsben“ cz. életkép. E fiatal kezdő énekesnő gyors haladása fölött, mult számunk egyikében csodálkozásunkat fejeztük ki. Mint most bennünket felvilágosítanak, a gyors haladás igen természetes, mert a hol az igazgató maga is énekes, sőt ha akarja énekmester, karmester: ott könnyű a fiatal énekesnőnek haladni, midőn mesterével énekel és játszik, általa oktatva, buzdítva. Bácskay Julesa pedig Bogó igazgatóban mesterére talált. — A közönség pártolása kitünő.

— **Szombathelyi** Béla holttestét a Karolina-körházban felboncolták. A temetési költségek fedezésére az elhunytak barátai, Szaevay Imre kezdeményezésére Kolozvárt, hangversenyt rendeznek. — A hátrahagyott özvegy és két árvája számára, a kolozvári lapok gyűjtést kezdtek meg. — A budapesti nemzeti színház tagjai pedig aláírásokat gyűjtenek oly szövetkezet megalakítására, melynek minden egyes tagja kötelezi magát 10 évig havonként bizonyos összeggel járulni a szerencsétlen árvák fentartásához és neveléséhez.

— **Nagybányán** e hó elején román színügyi közgyűlés tartatott. A gyűlés lefolyásából bennünnek csupán a titkár évi jelentése érdekel, melyből kitűnik, hogy a román színész-egyesületnek eddig 26 ezer forint alaptőkéje van, mely aránylag rövid idő alatt, a tagsági díjakból gyűlt össze s nemokára ez összeg, a vándorgyűlések alkalmával befolyandó adakozásokból meg fog kétszereződni s annak kamataiból részint segélyek, részint ösztöndíjak adnak oly román ifjaknak és nőeknek, kik hivatással bírnak e téren, hogy magukat a budapesti, bécsi, prágai és olasz konzervatoriumokban kiképezzék. Mint nagybányai tudósítónk írja, ott hol a román lakosság túlnyomó számban lakik, egy vagy több színházi épület építése is tervezetik. Most leginkább a dolog anyagi oldala foglalkoztatja őket. — A jövő évi közgyűlés aug. hó elején M.-Szigeten fog megtartatni. — Elzolt 12 évvel alakult meg az első román színtársulat és lám mennyire haladtak.

— **M. Szigeten,** Bényei István társulata f. év május hó 8-ától kezdve augusztus 15-ig összesen 71 estén működött és 32 egészzen új, ott még nem látott, darabot adott elő. Előadtak 11 drámát, 14 vigiátékot, 9 bohózatot, 18 operettet, és 24 népszínművet. A társaság rendez tagjain kívül működtek Prielle Cornelia, Ujházi Ele, Solymosi Elek fővárosi színművészek, Solymosi Elekné, Bézei Endre, és a kedvelt műkedvelő Reisz Kálmán ur, — Bényeit valóban nem érheti az a vád, hogy a közönség mulattatására minden tőle kitelhetőt meg nem tett volna. Kár hogy lelkének csupán az az öntudat lehet jutalma, hogy kötelességben pontosan eljárta a közönség iránt. Valóban nagyobb pártolást érdemelt volna.

— **Hajdu-Böszörményben** jelenleg Hubay Gusztáv színtársulata tart előadásokat, élénk pártolás mellett. A tagok igyekvő, szorgalmas egyének. Az eddigi előadások a közönség meglegedésével találkoztak. A „Proletárok“ című színműben

Lauerné a legszebb sikerrel vitte keresztül Szederváry Kamilla nehéz, fárasztó szerepét; a sikerben osztoztak mellette (Irène) Hubayne, (Elza) Ujfalussy Gizella. A férfiak közül különösen az első ízben Zátonyi szerepében Gyöngyi, Mosolygó szerepében Pelsőczy, Demény, Darvas szerepében. „Nótás Katas“-ban Boros Kata (Tolnayné), Kánya Márton (Gyöngyi) vetélkedtek a dícsőségben, az előbbi szép dalaival, az utóbbi az egyszerű magyar nemesnek természetű ábrázolásával nyerte meg a közönség elismerését. — A további előadásokról jövőben.

— **Állomás változtatások.** Geröfi Andor színtársulata B. Füredről Fiuméba, Völgyi György Léváról Balassa-Gyermatra, Homokay László B. Almásról O-Moraviczára tettek át állomásait.

Rövid hírek.

— **Balog Alajos** szept. 3-án Kaposvárt kezdi meg előadásait, onnan a tél elején Pápára szándékozik vinni társulatát; a farsangra Veszprémet vette ki, hol a tavaszig fog működni. — **Visszaemlékezés.** Augusztus 20-án volt husz éve annak, hogy a korán elhunyt Szkalniczky budapesti építész által tervezett, debreczeni városi állandó színház alapköve letétezt. — A budapesti operaháznál, a mult napokban kezdették meg a homlokzat fülkéibe jövő szobrok felállítását. — **Dálnoki** (Kárpát) János ki jelenleg Lászy színtársulatának tagja s ki a kassai közönségnek már két télen át kedvence volt, mint értesülünk, a télre ismét Kassára szerződött. — **Csongrádon** Keleti Károly, harmadmagával, nejevel és 16 éves leányával, színielőadásokat tart. — **Ebergényi** Ede hamar megunt a társízigazgatás dícsőségét. Megvált Ságlytól és mint tag elszereződött Bogyóhoz, Ságly pedig Lászyhoz. Mint nekünk írják, Kétszerivel, most Gaál Sandor lett társízigazgató, s a télre operette társulatot szándékoznak szervezni. — **A szegedi** új színház terveinek kidolgozása már munkába van véve. A vállalkozó építézők, az alaprajzokat már elkészítették. — **Érdekes** vendége van a fővárosnak: **Elsler Fanni**, a híres balet-tánczosnő, ki 73 éves és oly jó színben van, hogy mindenki alig 40 esztendősnék nézi. Ő az egyedül táncosnő, a ki 3 millió vagyon szerzett és azt mai napig megtartotta. A színpadtól 1852. évben lépett vissza. — **Eperjesen** f. hó 22-én, a történelmi társulat tiszteletére, a műkedvelők díszelőadás rendeztek; színre került „Kié a 40,000 forint“ című vigiáték zsuffolt ház előtt. — **M.-Sziget** közelében fekvő kabolapolyányai fűrdőben, a „Kornélia liget“ jelző tábláját, f. hó 20-án helyezték el a liget egy szembeülnő helyén. A csinos emléktáblán a következő felírás olvasható: „Kornélia liget. Prielle Kornélia 40 éves jubileuma alkalmával történt kirándulásának emlékére 1881. július 4-én.“ — **A békes-csaba** i színügyi bizottság, felhívja az ottani lapban a közönséget, a szeptember első napjaiban városukba érkező Kreesányi színtársulatnak pártolására. Kreesányi mindössze csak 10 előadást szándékozik tartani Úsabán. — **Tornalján**, a mult héten ütötte fel sátorát Grimm János társulata. Az előleges színi-jelentésben Komáromy Lajos rendező és Bodosiné népszínmű-énekesnő, ugy vannak említve, mint a pesti népszínház volt tagjai. Pedig talán még a tájékan sem jártak. Ugy látszik Grimm ur érti a reklamesimálás módját.

Külföldi hírek.

— **Prágában** az új cseh nemzeti színház, mielőtt megnyitották volna, aug. 12-én vigyázatlanság folytán teljesen leégett. A kár 600 ezer forint.

— **A „Nők az alkotmányban,”** Tóth Kálmánnak sok tetszést aratott vigiátéka, legközelebb finn nyelvű előadást is fog érni a helsingforsi színházban. Jalava Antal, a Kistaludy-társaság kültagja s a helsingforsi egyetemen a magyar nyelv tanára fordította le igen sikerülten.

— **Az atheni** Olympia-színházban Shakespeare „Othelló“-ját adták a minap görög nyelven. A fordítás — ugy mondják — sikerült, az előadás nem épen kifogástalan volt.

— **Trebelliné** asszony, a birneves énekesnő, művészi körutára indult Svéd- és Norvégország felé. Társulata október elején két csoportra oszlott, melyeknek egyike a művésznő vezetése mellett beutazza Finnországot, a keleti tenger mellékt, Oroszországot, Romániát s ellátogat hozzánk, magyarokhoz is.

— **Goldmark Károly**, a „Sába királynője“ genialis szerzője, kezdi kedvét veszíteni a zeneszerzés iránt. Jó ideje felkérte Váradit Antal, hogy „Argonauták“ című operájához írjon szöveget. A szöveg el is készült, de Goldmark a zene meg-

írásába bele sem kezdett. Nemrég híre járt, hogy „Az idegen“ című operájára, melyen öt év óta dolgozik, a bécsi operaszínházban, a téli idény alatt színtre kerül. Hir szerint a zeneszerző e műből csak az első felvonást írta meg s nem is szándékozik azt befejezni.

— **A telefon csodái.** Szombat este Gounod „Faust“-ját adták a párisi nagy operában. A második felvonást a villanyossági kiállításban is meghallgatták a telefon segítségével. A telefont a színpadra elcsitett hangköszvetítőkkel hozták összeköttetésbe és a dalok oly tisztán voltak hallhatók a kiállításon, mintha a hallgatók a színpad közelében lettek volna.

Irodalom.

— **Molnár György** „Világostól Világosig“ című könyvéből az egyik legérdekesebb fejezet közlését fejezzük be mai számunk tárczájában. Ez alkalommal egyuttal megemlítjük, hogy a szerző a most befejezett 2-ik kötetre az előfizetési határidőt — több gyűjtője óhajtatására — szept. 18-ig meghosszabbította. A könyv sokkal bővebb lesz, mint a szerző eleve gondolta és ígerte, tudniillik 20 helyett 30 iv; de azért a fentjelzett határidőig az eredetileg megszabott 2 frttal fogad el előfizetéseket; azon túl a könyv ára 3 frt lesz. — Az előfizetők kétféle kedvezményben is részesülnek, t. i. a mult évben megjelent „Világos előtt“ című I. könyvet, a melyből még 50 példány rendelkezésre áll s a mely a 2-ik kötetnek bevezetése — 1 frt helyett 50 krért, a jövő év. aug. havában megjelenendő „Világos után“ cz. befejező kötetet pedig 1 frt 50 kr. helyett 1 frton kapják meg. Az előfizetési pénzek szerző nevére Arad, Vendel utca 5. sz. küldendő. — Még egyszer ajánljuk az érdekes könyvet olvasóink figyelmébe.

— **Beküldetett** hozzánk a „Magyar népbarát“ szépirodalmi és ismeretterjesztő képes hetilap, harmadik évfolyamának első száma. A lap szerkesztője Ábrányi Emil jeles író és költő, ki mellé a legjelesebb írók, költők sorakoztak munkatársakul. „A Magyar népbarát“ oly változatos, gazdag tartalmu lap, mely bátran kiállja a versenyt a hasonírányu lapokkal. Minden szám két ivnyi szöveget, egy iv regény mellékletet és egy iv színes borítékot tartalmaz. Ingyenes havi mellékletül az „Uj hölgyek lapja“ című divatlapot adják egy ivnyi terjedelemben. A kiállítás valóban becsületére válik ugy a kiadóknak, mint Neuer Márk nyomdájának. Előfizetési ára évnegyedre 1 frt 50 kr. félévre 3 frt. Az előfizetők külön jutalom gyanánt két, díszes aranykeretbe foglalt olajnyomatu műlapra tarthatnak igényt. Ajánljuk olvasóink figyelmébe e legjutányosabb áru képes hetilapot, mely gazdag beltartalma és sokoldalúságánál fogva legalább is hat különféle más lapot képvisel. Az előfizetési pénzek a lap kiadóhivatalába Budapest, nagymező utca 14 sz. a. küldendők.

Szerkesztői üzenetek.

— **Gyulafehérvárra**, x. y. z. Cikkét közöljük, de csak a jövő hó közepén, addig a tér el foglaltva.

— **G. F. S.-Tarján** n. Igen.

— **Szabadi**, Keszthely. Csak összevonva közölhetjük, a jövő számban.

— **H. S. Ráczkeve.** A lapot nem hitelezhetjük, az előfizetést tessék előre beküldeni, azért előfizetés.

— **Hajdu-Böszörményben.** A beküldött cikkre nézve magánlevelet írunk.

— **S.-Tarjánba.** A jutalomjátéki tudósítás jövő számba maradt.

Állandó rovat.

Kormányengedéllyel bíró színiigazgatók, jelenlegi állomásai:

Aradi Gerö Szentés. — Balog Alajos Keszthely. Bényei István Maros-Vásárhely. — Beöly Gábor Komárom. — Bogó Alajos Nagy-Körös. — Csóka Sándor Déva. — Geröfy Andor Fiume. — Gáspár Jenő Deveser. — Hubay Gusztáv Hajdu-Böszörmény. — Homokay László O-Moravicza. — Jakab Lajos Karezag. — Jakabffy Gábor Bonyhád (Tolnam). — Kárpáthy György Letenye. — Károlyi Lajos — — — — — Kőszeghy Endre Gödöllő. — Kreesányi Ignác Békes-Gyula. Lászy Vilmos Beregszász. — Mannusberger Jakab Nagyvárad. Miklóssy Gyula Salgó-Tarján. Ságly Zsigmond Gyulafehérvár. — Szegedi Mihály Csákova. — Szabó Antal Zilah. — Sztupa Andor Csik-Szereda. — Tóth Béla Érsekújvár. — Várady Ferencz Dicső-szt.-Márton. — Völgyi György Balassa-Gyermat. — Zoltán Gyula Szegvár.

A „Színészeti Közlöny“

mult évi (1880) teljes évfolyama, 2 frt. 50 krért megszerezhető lapunk kiadóhivatalában. A megrendeléseket szept. 10-ikéig kérjük megtenni, mert azon-túl megsemmisítjük a példányokat.